

ישראל

בית שמש | מוקד סימבולי להקצנה דתיים-חילונים והדרת נשים

אמנם בשטף הארועים החדשותיים הועם מעט זוהרה של בית שמש, שזרחה בכותרות לפני חודשים ספורים, אך כיוון שהארועים הנקשרים בשמה היו חריגים ומכוננים ובשל השמש המופיעה בשמה, ממש בתוך הבית, אני עוצרת כאן בזום אין שלי, להתבוננות. ממה בעצם התחיל הכל? מאותה ילדה שהלכה ברחובות עירה שטופת השמש, בלבוש שמתאים למדינה שטופת שמש

ועל כן חטפה יריקה בפרצוף מאיש שלבוש כאילו הוא חי באירופה המושלגת? או שאולי זה התחיל מגל מחאה אישי, אנושי של אנשים שלא יכלו לסבול את מראות "ילדות הטליבאן" של בית שמש, כלואות בתוך אוהלים שחורים, משל היינו בטהרן? או בשל ההפרדה הג'נדרית המפלה של נשים בתחבורה הציבורית בעיר הזאת? כך או כך, בית שמש הפכה מוקד סימבולי למאבקים רלוונטיים ביותר לחיינו במדינה. רובנו, קוראי וכותבי "אדם עולם", לא נתקלים בחיינו היומיומיים באותן עוולות שמהן סובלות נשים במדינות הנשלטות על ידי דתות פטריארכליות, כגון ישראל היהודית, או מדינות האיסלם, אך המציאות הזאת היא מציאותית ונרחבת בהרבה מזו המתקיימת בבועה החברתית-תרבותית-רוחנית שיצרנו לנו. אף אחד לא דורש מאיתנו לשבת בספסל האחורי, אף אחד לא סותם את האוזניים כשאנחנו שרות במקלחת ובכל זאת... מה שקורה שם בבית שמש, שכיום שוקטת

לה לרגע חדשותי, הוא עדות מיקרו-קוסמית לסערת שמש שמבעבעת במציאות המוכרת לנו כבר כמה עשרות שנים - מתחת לפני השטח, ואילו במציאות המיתית, החברתית, הפוליטית, הכלכלית והבינאישית - היא שם מאז שחר ההיסטוריה. למעשה מהרגע שבו תפסו דתות האב את מקומן של דתות האם ודתות הטבע. הקונפליקט שאנו מכנים אותו היום "הדרת נשים", או "כפייה דתית", מתחיל מהרגע שבו מורדוך (אל מהמיתולוגיה הפרסית, שניתן לכנותו גם, איראני, או טהרני...) הרג את אימו תיהמת, התהום הגדולה, המאפשרת את כל ריבוא הווריאציות של הקיום ויצר מגופתה את העולם, בכך שפיצל אותה לארץ ושמיים. אותה הפרדה דיכוטומית פטריארכלית בין עליונים לתחתונים, בין טוב ורע, בין הייסוד היאנגי ליסוד הייני, בין גבר ואישה, בין גוף לרוח, בין קודש לחול, לא התחיל והוא גם לא יגמר בבית שמש. לטוב ולרע הוא הולך ללוות אותנו בהתהוות האנושיות שלנו לתוך העידן הבא.

רגע של עברית | אבי בן צבי

אָבִיב

פסח הוא חג האביב. אבל מהו בעצם האביב? השם "אביב" פירושו הראשוני הוא הזמן שבו השעורה מבשילה. בתורה מסופר שמכת הברד השמידה את השעורים, כי הן היו כבר קשות, במצב של "אביב" (שמות ט, לא). כלומר, הגרעינים היו מלאים, מעט לפני שהבשילו במלואם. התקופה הזאת נמשכת שבועות אחדים, ובמשך ימים אחדים מהם אפשר גם לאכול את הגרעינים כפי שהם. אמנם השעורים נחשבו מאכל לבעלי חיים, אבל בזמני רעב הסתפקו גם בהן, שכן לא יכלו לחכות עד להבשלת החיטה, שזמנה הוא חג השבועות לערך.

המילה אביב נובעת מהמילה אָב, שפירושו הוא צמח צעיר, כגון בפסוק "אל גינת אגוז ירדתי לראות באָבִי הנחל" (שיר השירים ו, יא). השורש של המילה הוא א-ב-ב. אפשר לראות דמיון בין שורש זה ובין השורשים א-ה-ב וח-ב-ב. אמנם קשה לדעת בוודאות אם המילה אביב אכן קשורה אטימולוגית לאהבה, אבל ברור שההתחדשות הכרוכה באביב מניעה גם את כוחות האהבה. כמוכן, ההתחדשות בתקופה הזאת קשורה גם לחירות שאבותינו חוו. בהקשר הזה יש להבחין בין חירות מ- ובין חירות ל-. החירות שבני ישראל חוו עם

יציאת מצרים הייתה חירות משעבוד, חירות מ-. המושג האחר, חירות ל-, מודגם למשל בעיר הגדולה תל אביב, שבה אדם חופשי לבחור בין שפע של אפשרויות. גם פה אנו פוגשים את המילה אביב, אבל המילה הזאת בשם העיר מקורה אחר. המילה אביב כאן קשורה דווקא במילה האכדית מבול (אבובו). מכל מקום עולה, שלמרות המקור השונה של השם בכל זאת מסתמן לפחות קשר תוכני בין האביב של חג האביב, שהוא חג החירות, ובין האביב בשמה של תל אביב, העיר העברית הראשונה.